

MAGYARBÜKS AZ ELFELEJTETT FALU (1)

A község területe az avar, majd Árpád – kori Csákány faluhoz tartozott, abból vált ki idővel, és vált önálló településsé. A későbbi falu területén egykor két Árpád – kori vár is állt, az egyik Magyarbüks – Várdomb, míg a másik Magyarbüks – Sírdomb (Büksi – rét) néven ismert a régészeti adatbázisban. De még az sem kizárható, hogy az utóbbi vár már a „tatárjárás” (1241 – 1242) előtt is állt, míg az előbbi vár biztos, hogy csak 1241 – 42 után épült fel. Itt most nincs arra lehetőség, hogy mindkét vár

történetét részletesen is ismertessük, de az szinte biztosra vehető, hogy a várak legkésőbb az 1320 – 30 – as években elpusztultak, miután a tulajdonosaik magukra hagyták őket, a békésebb idők beköszöntével. De valószínűleg már ennél jóval előbb bekövetkezett a lerombolásuk, az 1291. augusztus 26 – i hainburgi békekötés értelmében. Napjainkban mindkét várhely jól látható, megközelíthető és szabadon bejárható. A Héderváry család 1348 – ban kapta meg az uralkodótól Csákány községet, és valószínűleg Büks településének a létrejötte is ezután az időpontra

tehető. Az is biztosra vehető, hogy maga a település a XIV. század elején – közepén jött létre, az első említése írott forrásban 1375 – ben történt, Bixy néven. 1408 – ban a helyi Biks nevezetű nemesi család birtokolta a falut a Nádáljaiakkal együtt. 1524. június 30 – án Batthyány Ferenc horvát bán az unokaöccsével, Kristóffal együtt kapta adományba II. Lajos magyar királytól a németújvári uradalmat, amelyhez Büks falu is tartozott. Véglegesen azonban csak 1545 – ben került Büks község Batthyány Ferenchez Héderváry Györgytől. Ettől kezdve egészen 1945 – ig, a II. világháború végéig a Batthyány család volt a község birtokosa. Gyakorlatilag 1524 – től Magyarbüks története összefonódott Csákányéval. 1599 – ben egy írott forrás Bewkeos néven említette meg a települést.